

Τεχνολογία Ήχου

Διάλεξη 2: “Ακουστικά Συστήματα”

Φλώρος Ανδρέας
Επίκουρος Καθηγητής

Γενικευμένη θεώρηση ηχητικών συστημάτων

- Κάθε ηχητικό σύστημα μπορεί να περιγραφεί ως διαδοχή επιμέρους
  - Ακουστικών υποσυστημάτων
  - Ηλεκτρικών υποσυστημάτων
  - Ηλεκτροακουστικών υποσυστημάτων

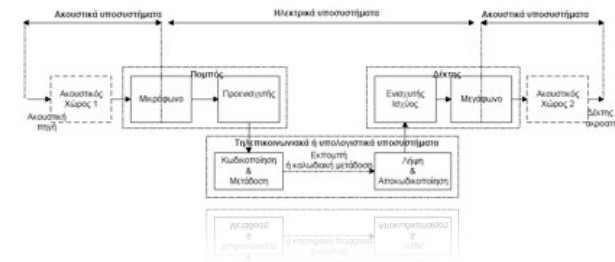
Γενικευμένη θεώρηση ηχητικών συστημάτων (2)

- Η παραπάνω θεώρηση επιτρέπει την μελέτη ακουστικών συστημάτων
  - Εννιαία προσέγγιση με μοντέλα συστημάτων
- Κάθε υποσύστημα μπορεί να θεωρηθεί ως «φίλτρο»
  - Γραμμική λειτουργία επιθυμητή
  - Πιθανή μη γραμμική λειτουργία
  - Π.χ. Ψαλιδισμός κατά την ηχογράφηση
  - Έλεγχος μη γραμμικής λειτουργίας (εφόσον είναι εφικτός)

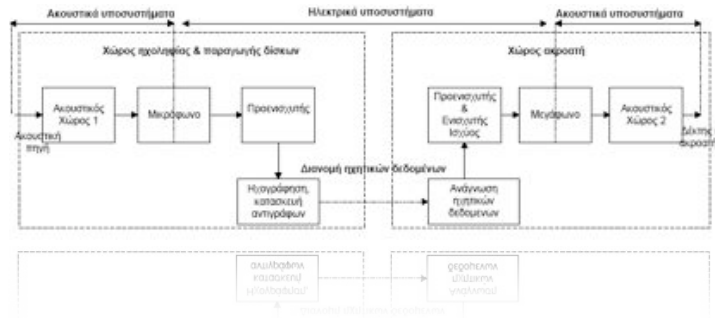
Γενικευμένη θεώρηση ηχητικών συστημάτων (3)

- Παράδειγμα 1: εφαρμογή σε τηλεπικοινωνιακά συστήματα
  - πηγή/δέκτης δε βρίσκονται στον ίδιο χώρο
  - Μη ύπαρξη ακουστικής ανάδρασης

Γενικευμένη θεώρηση ηχητικών συστημάτων (3)

- Παράδειγμα 2: συστήματα ηχογράφησης αναπαραγωγής ήχου

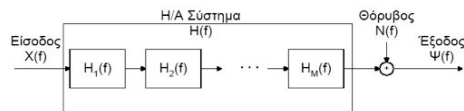
Τύποι παραμορφώσεων σε ηχητικά συστήματα

- Η προσθήκη παραμορφώσεων δεν είναι επιθυμητή
- Το ηχητικό σήμα που φτάνει στο δέκτη πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο όμοιο με το σήμα της πηγής
  - Δυστυχώς όμως, τίποτα δεν είναι τέλειο...
- Ζητούμενο η προσθήκη των ελάχιστων δυνατών παραμορφώσεων
- Τεχνικές προδιαγραφές (ISO, IEC κ.λ.π) καθορίζουν τα μέγιστα επιτρεπτά όρια παραμορφώσεων
  - Π.χ. Απόκριση συχνότητας
  - Ολική αρμονική παραμόρφωση (THD)
  - Λόγος σήματος προς θόρυβο (SNR)
- Ευθύνη του μηχανικού-σχεδιαστή να τις εφαρμόσει

Αναπαράσταση συστημάτων στη συχνότητα

- Σειριακή διαδοχή επιμέρους υποσυστημάτων

- Μιγαδική συνάρτηση μεταφοράς $H(f)$

- Γενικά ισχύει

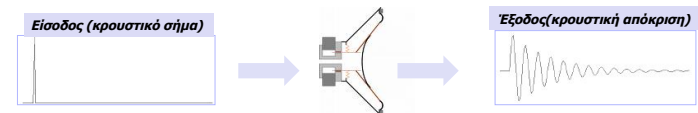
$$\Psi(f) = H(f) \cdot X(f) + N(f) = [H_1(f) \cdot H_2(f) \dots H_M(f)] + N(f)$$

- $X(f)$, $\Psi(f)$ οι μιγαδικές συναρτήσεις φασμάτων της εισόδου και εξόδου αντίστοιχα

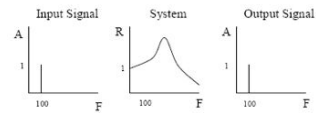
Βασικές έννοιες: κρουστική απόκριση συστήματος

- Η απόκριση $h(t)$ ενός συστήματος σε κρουστική είσοδο $\delta(t)$

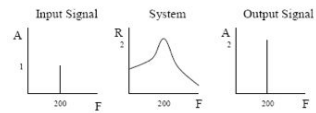
- Προσδιορίζει / ταυτοποιεί το σύστημα

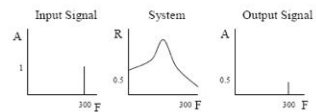
Βασικές έννοιες: απόκριση συχνότητας

Παράδειγμα 1

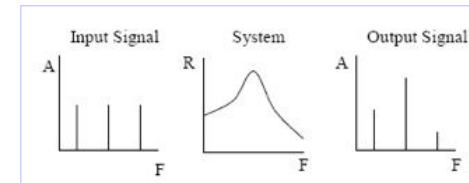

Παράδειγμα 2

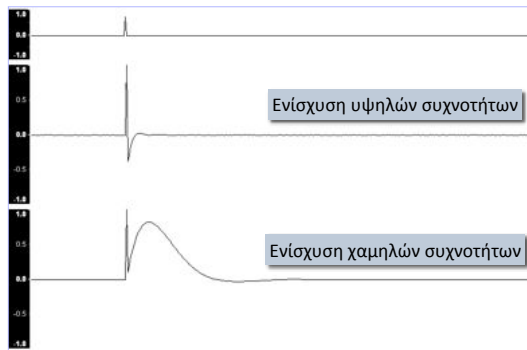

Παράδειγμα 3

Βασικές έννοιες: απόκριση συχνότητας (2)

Κρουστική απόκριση και απόκριση συχνότητας

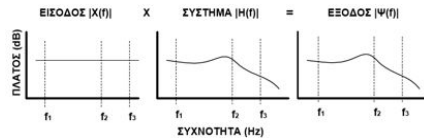

Παραμορφώσεις ηχητικών συστημάτων

- Γραμμικές παραμορφώσεις μόνο
  - $N(f)=0$
- Προσθετικός θόρυβος μόνο
  - $H(f)=1$
- Συνδιασμένες παραμορφώσεις
  - Συνδιασμός γραμμικών παραμορφώσεων και προσθετικού θορύβου
- Μη γραμμικές παραμορφώσεις
  - Έξοδος που εξαρτάται έντονα από την είσοδο
  - Π.χ. Ψαλιδισμός σήματος

Γραμμικές παραμορφώσεις

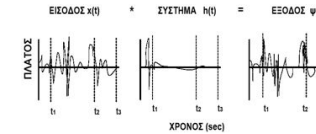
- Εκτίμηση της συνάρτησης μεταφοράς $H(f)$
  - Εφαρμογή λευκού θορύβου ως είσοδο σε κάποιο σύστημα
    - ▶ $|X(f)|=1$
- Η έξοδος είναι η απόκριση συχνότητας του συστήματος

- Ιδανικό σύστημα: $|H(f)| = 1$

Γραμμικές παραμορφώσεις (2)

- Παραμορφώσεις λόγω φάσης
  - Άθροισμα φάσης του σήματος εισόδου με την συνολική φασική απόκριση του συστήματος
  - Δύσκολα γίνονται αντιληπτές
  - Προπορεία ή καθυστέρηση σε συνάρτηση της συχνότητας
- Γραμμικές παραμορφώσεις στο πεδίο του χρόνου

Παραμορφώσεις προσθετικού θορύβου

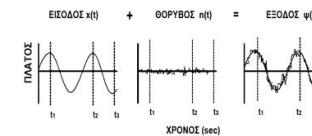
- Προσθετικός θόρυβος: «φύσημα» κατά την αναπαραγωγή
- Μέτρηση λόγου σήματος προς θόρυβο (SNR - dB)

$$SNR = 20 \log \left(\frac{y(t)}{n(t)} \right)$$

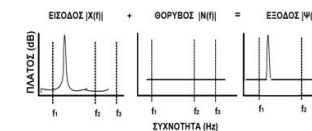
- Πηγές προσθετικού θορύβου
  - Ηλεκτρονικές διατάξεις
  - Ακουστικό χώρος
  - Μηχανικά τμήματα μετατροπών

Παραμορφώσεις προσθετικού θορύβου (2)

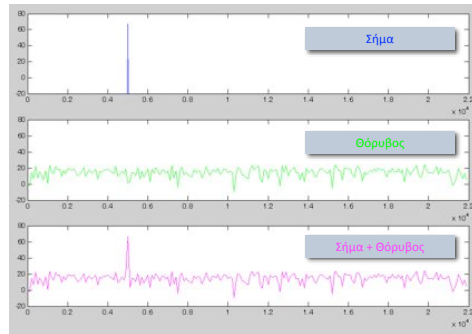

Πεδίο χρόνου

Πεδίο συχνότητας

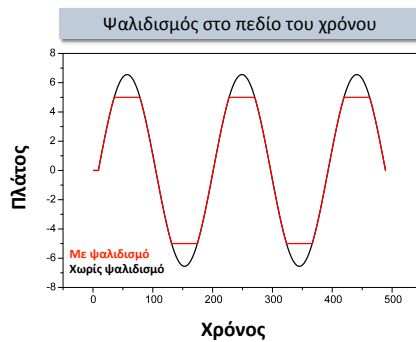
Παραμορφώσεις προσθετικού θορύβου (3)

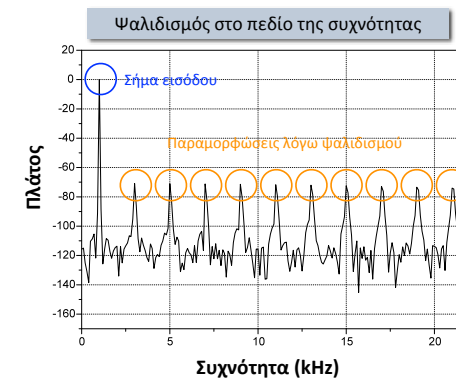
Μή γραμμικές παραμορφώσεις ηχητικών συστημάτων

- Η έξοδος είναι διαφορετική για κάθε σήμα εισόδου
  - Δύσκολη αναλυτική εκτίμησή τους
- Για την αποφυγή τους, τα υποσυστήματα πρέπει να λειτουργούν στη γραμμική περιοχή λειτουργίας τους
  - ... ή στα όρια των προδιαγραφών τους
- Σε ηχητικά συστήματα εμφανίζονται σε περιορισμένη κλίμακα
  - Π.χ. Ψαλιδισμός
- Μέτρηση συνήθως με χρήση ημιτονικών σημάτων
  - (%) Ολική αρμονική παραμόρφωση (%THD)

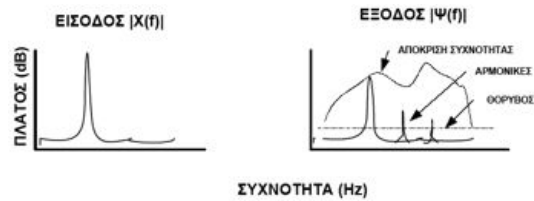
Μή-γραμμικές παραμορφώσεις

Μή-γραμμικές παραμορφώσεις (2)

Συνδυασμένες παραμορφώσεις

Μέτρηση παραμορφώσεων

- Ολική αρμονική παραμόρφωση

- Total Harmonic Distortion (THD)
- Ο λόγος του αθροίσματος του πλάτους των αρμονικών προς το πλάτος της θεμελιώδους

$$\text{THD} = \frac{\sum \text{harmonic powers}}{\text{fundamental frequency power}} = \frac{P_2 + P_3 + P_4 + \dots + P_n}{P_1}$$

- Μετρά την μη γραμμικότητα των συστημάτων όταν αυτά διεγείρονται από ημιτονικές κυματομορφές
- Μέτρηση σε dB ή (%)

Μέτρηση παραμορφώσεων (2)

- Ολική αρμονική παραμόρφωση + Θόρυβος

- Total Harmonic Distortion + Noise (THD+N)
- Ο λόγος του αθροίσματος του πλάτους των αρμονικών και του θορύβου προς το πλάτος της θεμελιώδους

$$\text{THD+N} = \frac{\sum \text{harmonic powers} + \text{noise power}}{\text{total output power}}$$

- Μέτρηση σε dB ή (%)

Ο άνθρωπος ως ακουστικό υποσύστημα

Ακουστική αντίληψη

- Πώς ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται τον ήχο;
- Υπάρχει υποκειμενικότητα στην αντίληψη του ήχου;
- Όλοι οι άνθρωποι αντιλαμβανόμαστε τα ίδια παρουσία ενός συγκεκριμένου ηχητικού ερεθίσματος;
  - Η μουσική σας μπορεί να είναι θόρυβος για κάποιους άλλους!
  - Ποιά η απόκριση του ανθρώπινου συστήματος ακοής;
- Τα υποκειμενικά μεγέθη της ακουστικής είναι εμπειρικά
  - Προκύπτουν από την στατιστική επεξεργασία μεγάλου αριθμού αντιπροσωπευτικών ατόμων

Από το μάθημα της ακουστικής...

